List 18. **NOVICE** Tečaj XXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 5. maja 1869.

Gospodarske stvari.

Kmetijsko premoženje.

Kdor nič nima, se vé da ne more gospodar biti. Taki so otroci, posli, neumni ljudjé, ki nimajo nič svojega, in jim tudi drugi svojega premoženja ne zaupajo. V to število gredó tudi zapravljivci, kterim gosposka ali premoženja ne izročí, ali pa jim izročeno spet odvzame in jim oskrbnike postavi, da premoženja sebi, svojim otrokom ali pa tistim, kteri imajo kako pravico do njega, popolnoma ne zapravijo, in da niti sami niti drugi po njihovi zapravljivosti v škodo ne pridejo. Otroci in posli pa so v pomoč gospodarjem, ki jim s svojim delom služijo in prihodke pomnožiti pomagajo v občni blagostan družine.

Premoženje je mnogo, in sploh ali premèkljivo ali pa nepremekljivo, in oboje ali lastno ali pa ljudsko. Premekljivo premoženje so denarji, zaloge blagá: žito, vino, živina, orodje, posoda in druge rečí. Nepremèkljivo so zemlje in posestva: polje, travniki, vinogradi, gozdi, hiše v mestih, fabrike, rudnije itd. Vse tako premoženje je ali lastno ali pa ljudsko, in ali posamesnih ljudí ali družbino, ali srenjsko, ali pa državno.

Premekljivo premoženje, denar in drugo, gré ali v posojila, ali pa v barantijo, in upniki ali obrest prejemajo, ali pa se v družbini barantiji udje z dobičkom in premoženjem delé, služabniki pa svoja plačila dobé. Nepremekljivo premoženje pa lastniki ali sami gospodarijo, ali ga pa v najem drugim dajo, ki jim pogojeno najemščino odrajtujejo.

Recimo tukaj eno od zemljišč in njihovih delov.

Zemljiščem prištevamo polje, travnike, vinograde, gozde. V cele kmetije gré nekaj polja, nekaj travniščine in gozdov, in je dobro vse to vkup v nekaki primeri imeti. Ta primera pa se ravná po namenu, kterega kmetovalec na svojem posestvu doseči hoče, in kterega mu okoliščine kažejo in svetujejo; ker se vé, da namen kmetije so kar največi prihodki in dobički, druzega ne.

Namen kmetovalca je namreč ali žito in drugi poljski pridelki, ali živinoreja ali pa oboje vkup.

1. Če so kmetovalcu žito in drugi poljski pridelki, postavimo, lan, brošec (Krapp), bela pesa za sladkor, tabak itd. poglaviten namen, dobro polje mu je se vé da poglavitna reč, in travniki so mu le zato, da toliko živine redí, kolikor mu je je za gnojenje poljá potreba. Pa kar se je znajdlo, da za gnojenje poljá ni ravno živinskega gnoja vselej potreba, prebó se tudi brez travnikov, če jih ni, ker razne solí, fosfor, žveplo, mavec (gips), živo in vgašeno apno, zmlete kostí, pepél, sprstenina in zmešanice itd. polje dobro gnojé, če se prav rabijo; če se namreč, postavimo, mavec ne trosi po mokrem svetu, in najbolj takim rečem, ktere stročje imajo; pepél in živo apno pa tudi po mokrem. Tudi se dá na polji, po umnem in pravem vrstenji pridelkov, zadosti klaje za potrebno živino dobiti.

2. Če je pa posestniku živinoreja poglavitna reč, so dobri travniki se vé da kar zelo koristni, ker manj stroškov vzamejo. Če pa travnikov ni, mora se za živino na polji klaja pridelavati. V tacih okoliščinah naj se polje v tri, štiri dele razdelí, na njem se en del z deteljo ali tudi z grašico, drugi del s travo, tretji s korenstvom ali s koruzo za klajo, in četrti del z žitom itd. obseje, in se tako posestvo z obilnim živinskim gnojem lahko dobro gnojí. Včasi se namreč v nekterih krajih, posebno pri velicih mestih, živinoreja veliko bolj, in prej in gotoviše izplača od druzih pridelkov; ker mleko se v mesto lahko in drago prodá in veliko lepega dobička donese, in po tem še teleta in pitana živina.

3. Ćе pa hoče posestnik na svojem posestvu poljske pridelke, namreč žito in drugo, in pa tudi živino enako imeti, kakor je to v stranskih krajih daleč od mest dobro in prav, spet so mu travniki koristni. Če ima, postavimo, kdo 20 oralov dobrega polja, imeti je dobro še vsaj 10—12 oralov dobre travniščine. Kar mu o tem klaje še manjka, lahko si je na polju pridela, kjer se umno vrstenje goditi mora, in se vsako leto kacih 5 oralov za deteljo itd. odloči. To dá mero za veča in manjša posestva.

4. Tudi še vrti so del kmetijstva, sadni in zelni vrti, oboji blizo hiše, da se s hojo do njih čas ne trati, in pa da so lože obvarvani. Sadni vrti naj se z dobrim, rodovitnim, mnogim, zgodnjim, srednjim in poznim sadjem, najlepše v vrsto nasadé. Če so drevesa velika, ne bo rastlo pod njimi druzega, kakor trava, in če se dobro oskrbujejo, če se drevje skrbno trebi, gnojí, okopuje, imel bo gospodar obilo sadja, ki veliko zaleže in je prijetno. — Zelni vrt ima gredice za mnogo pri hiši potrebno zelenjad.

5. Kar gozde tiče, dobro je s poljem vred jih imeti v enaki meri, ki so dobro oskrbljeni in varovani lepa in stanovitna zaloga gospodarju za dela in za kurjavo in za prodaj, in za nekoliko listja za nastel.

6. Kjer so vinogradi, dá v dobrih letih dobro dozorjeno grozdje dobro vino, in gospodarju nameček prihodkov in denar. V nekterih krajih imajo same vinograde za posestvo in od njih živé. Pa v tacih krajih so posestniki večidel revni.

Da vse taka posestva so razne dobrote in koristi, to je vsacemu znano; kajti lega in zemlja delate v tem velik razloček. Ležé namreč kaka posestva ali v ravnini, v dolinah, pri vodah, ali pa v hribih, proti solncu

ali od solnca; ter ali na skalovitem, peščenem, plitvem, ali pa na debelem, ilovnatem svetu, ali pa na dobri zmešanici, kjer je, postavimo, polovica apnice, en del ilovne, en del kremenine, ki je tak svet za vse popolnoma dober: dela vse to velike razločke in razno vrednost. Malo, pa dobro posestvo, če je dobro obdelano, dá veči dobiček, kakor veliko slabega posestva, kjer je veliko dela in veliko stroškov, pa malo vžitka.

Ker so zdaj vse kmetije po dodelani odškodbi od svojih poprejšnjih grajščin odvezane, je kaj zelo želeti, da bi se zemljišča tudi povsod zložila, to je, da bi posamesni posestniki se med seboj pogodili in raztresena posestva, njive in drugo tako med seboj zamenili, da bi vsak posestnik svoje posestvo skup imel, kar bi mu potlej obdelovanje in obvarovanje svojega posestva kaj zelo polajšalo.

Iz državnega zbora.

O postavi za ljudske šole.

Govor dr. L. Toman-a v zbornici poslancev 22. aprila.

(Po stenograf. zapisniku.)

(Konec.)

Ako se Vam je že poprej iz druzih važnih stališč človeškega življenja dokazalo, da svoboda v tej postavi ni našla prostora, pravim Vam jaz, da tudi iz tega stališča, na kterem jaz stojim, v tej postavi pogrešam vsake svobode, sicer bi se bilo to vprašanje prepustilo deželnim zborom, da bi ga rešili.

Al še iz druzega obzira bodem ovrgel to postavo. Trdim, da je v materijalnem in bistvenem obziru popolnoma napačna.

Nisem sicer učitelj, a zdi se mi, da ni treba biti učitelj, zdi se mi, da je treba le sploh ktero ljudstvo poznati, ne more biti izključlji nemško-avstrijsko ali ktero drugo avstrijsko ljudstvo, ampak da je treba le ktero izmed ljudstev poznati, kakoršna so sploh zdaj v Evropi, in ne bo se moglo trditi, da bi se smelo od otroka kmečkih roditeljev toliko tirjati, kakor se od njega tirja v §. 3. te postave, ampak pritrdilo se mi bo, da se je storilo v postavi več, kakor je potrebno, in storilo se je to na škodo vspešnega podučevanja.

Gospôda moja! Kaj se zahteva v ljudski šoli? Kaj naj se otroci učé? „Nauk vere“, to je naravno. Na dalje s kratka se zahteva jezik. Tù se ne vé, ali naj se otroci učé jezik govoriti, brati ali pisati? In na kteri jezik se je tù mislilo, na materini ali na kterega druzega? — Branje je v §. 3. popolnoma izpuščeno. Čudno je, da se branje v §. 21. naravnost navaja med učnimi predmeti, v §. 3. pa ni omenjeno. Tako postavodajstvo, to moram reči, zdi se mi vsaj precej površno delo! — Otroci se morajo na dalje učiti najvažnejše reči iz natoroznanstva, iz zemljepisja in iz zgodovine s posebnim obzirom na njih domovino in pa ustavo svoje dežele. V §. 21. se lahko prepričamo, da morajo otroci vse to popolnoma znati, kader 14 let stari zapusté šolo.

Gospôda moja! Pri takih okoliščinah morali bi še mi vsi v šolo iti; dasiravno smo tukaj ustavo naredili, vendar se vsak dan o njej pričkamo. Eden trdi to, drug drugo, mi menda sami ustave popolnoma ne poznamo, in otroci, ki bi se hoteli pri spremenljivem političnem življenji v Avstriji ustave temeljito naučiti, morali bi se skoraj vsako leto iz novega učiti. (Pravo! v desnici in sredini.) Na dalje se tirja geometrično oblikoslovje, telovadba za kmečke otroke, ki že tako od domačega dela utrujeni v šolo prihajajo.

Vprašam Vas — in zadeva je jako resna — Vam je bilo mar za avstrijske razmere in razmere avstrijskih narodov, ali sploh kterega naroda, ko ste določevali take abstraktne učne predmete?

Našim narodom je treba, da se vsak popolnoma nauči materinega jezika, ker mu le ta more pomagati, da si pridobí še druzih znanosti; potem pa je treba, da se otrok seznani s tem, kar tirjajo posamesni poklici. Ljudstvo naj se učí, kako naj si primerno zida svoje hiše, kako naj skrbí za čista, zračna in svetla stanovanja, kako naj si pripravlja svoj živež. Otrok naj se podučuje, da bo poznal človeka, da bo vedel, kako naj se gledé hrane in zdravja vede, kader mu zdravnik ni pri rokah; otrok naj se učí, kako se polje obdeluje, kako se gozdi zboljšujejo; otrok naj se vadi najpotrebnejih hišnih del in domače obrtnije.

Ali je vsega tega kaj v postavi najti? Ne! Vi hočete stvariti učene, pa petnajst let stare kmečke dečke. Po 15. letu naj se hodijo 5 let sprehajat, kasneje stopijo v vojsko, in gospodje so! Kdo bo pa delal, kdo ustanavljal državno blagostanje, kdo bo plačeval davke? Za to bodo morali se vé da oni gospodje skrbeti, ki hočejo med kmečke otroke razdeliti take svobodnostne vednosti.

Ugovarjalo se mi bo, da je postava za posamesne dežele napravila marsiktero izjemo od tega §. 3. Jaz pa ne maram izjém za narod, kterega zastopam; jaz nočem izjeme, ktere nemški narod ne potrebuje, pa tudi nemškemu narodu, za kterega ste Vi to postavo naredili, ne bode teknila Vaša postava. Izvzeto je le to, koliko časa imajo otroci šolo obiskovati. Pa tudi v tem obziru je naravnost določeno, da sme otrok še le v prvem polletji 14. leta šolo zapustiti in da bo morebiti deželnim zborom dovoljeno, še krajši čas odmeriti. Ako pa se skrajša čas šolskega obiskovanja, ostane nam ta nasledek, da se otrok, ki bi se imel težkih neizvzetih predmetov §. 3. v krajšem času naučiti, celó nič ne bo naučil. Potem pa smo svoj namen tem manj dosegli, kajti nam ne gré za to, koliko časa se otrok učí, ampak kaj naj se uči. — Drugi paragrafi, ki o izjemah govoré, obravnavajo samo sposobnost učiteljskih pripravnikov. Ti paragrafi so majhne važnosti, poprej omenjeni pa so prevažni za vsak narod, tudi za nenemške.

Pa kaj celó te izjeme pomenijo? Ker določila, ktere ste izjemoma prepustili deželni postavodaji, tej že tako po ustavi pripadajo, ste tudi s tem prepuščevanjem skrajšali našo pravico, ker nam to, kar ste nam danes milostljivo dali, vsako uro zopet lahko vzamete; mi pa nočemo to sprejemati kot darilo, kar nam gré po naši pravici. To pa moramo izreči, da Vaše postopanje nam kalí naše pravice. Deželnim zborom sicer ni nič pripuščeno, kakor to, da smejo šole in učitelje vzdržavati; za to naj bi deželni zbor smel skrbeti, v učnem obziru pa bi po Vašem ne imel nobenega upliva in gledé šolskega vodstva nobene sodbe. Šolsko vodstvo pa je zares največe važnosti. To pravim Njih ekscelenciji gosp. ministru uka, da nam nič ni tako pri srcu kakor to, kako se imajo naši otroci izrejati, in da se imajo otroci po splošno priznanem načelu podučevati v narodnem, materinem jeziku, sicer je poduk golo trpinčenje in šolmosterska surovost. To tirjamo kar najbolj odločno, tega pa ne moremo pričakovati, ako ima učiteljska pripravnišča in določevanje učnega jezika v rokah ministra uka, kteremu se zdi naš jezik nesposoben, ki ga toraj ne bo nikdar vpeljal.

Jaz le želim, da bi učni minister enkrat prišel v deželni zbor, v kterem sedim jaz in tovarši mojega prepričanja. On bi se tam prepričal, da je naš jezik sposoben tudi za parlament, da mora toraj biti tudi primeren za ljudske in srednje šole. Kaj pa da, našega jezika ne poznate — in kar jako obžalujem —

še dolgo bomo morali čakati, predno se bo na mestu, na kterem sedi minister uka, razumel naš jezik! Vsaj pa bi bilo želeti, da bi se on v tej zadevi posvetoval z možmi, ki bi ga mogli o tem bolje podučiti.

To je torej gotovo, da je šolska postava proti ustavi, proti deželnim pravicam, da je tudi proti §. 19. postave o splošnih državljanskih pravicah, da je tudi proti priznanemu načelu enakopravnosti vseh narodov, da greši proti zdravemu poduku v materinem jeziku, da ima naravnost ponemčujoče namene, in da se jej protivi tudi ta okoliščina, da otrok, ki se ima s sedmim letom začeti učiti, ki pa ima potem ostati v priprostem, delavnem življenji, vseh teh učnih predmetov ne more prebavati. Mogoče je otroka tudi duševno umoriti.

Iz vseh teh razlogov in pri ogromnem delu, ki se ne dá razbrati in vrediti, ni mogoče kaj druzega nasvetovati, nego naj se popustí ta postava; jaz bom toraj za ta nasvet glasoval, in le želim, da bi to postavo zadela taka osoda in da bi se pa pri novem posvetovanji tako izdelala, kakor jo tirjajo avstrijske razmere, ne pa kakor jo je morebiti kdo po želji, svetu in ukazu ministra uka za plačo izdelal po tujih izgledih. (Pravo! pravo! v desni sredini.)

Rusko-Puškinovih Petero

v slovenskim jeziku svobodno petih po Ivanu Koseskim.

V. Car Saltan in knez Gvidon.

Pravlica.

(Dalje.)

Mimo ostrova Bujana
V carstvo slavniga Saltana
Žene veter dan in noč
Urno barko puhajoč.
V delji se zazrè dežela,
„Suhi kraj!“ je glas veršela,
Barka plunka že v pristan,
Ljudstvu vsim prihod je znan.
Car Saltan povabi v gosti
Vse mornarje k mizi prosti,
Zmir za njim čez dol in kom
Ukomarjen vratolom.
Tiho car sedí v dvorani,
Njega krog ministri zbrani,
Tmav pogled je jasen gerb,
Serce de mu grudi skerb.
Sestri dve pa z Babariho
Pazite pozorno tiho
Vse besede skoz in skoz,
Kaj izleze — gad al gos?
Ko so vsi ob mizi bili,
Praša car: Prijatli mili,
Kam, čemú, pokaj, in kod,
Je težavna bila pot?
In domá — je dobro, hudo,
Vam je znano kako čudo,
Ste prijatli, je prepir,
Al bo vojska, al bo mir?
Vodnik reče na prašanje:
„Ni nikjer preslabo stanje,
Cenili smo ves ta svet,
In povsod se dá živet.
Čudniga je scer veliko,
Vender čudov pervo sliko,
Nam enake znano ni,
Vid'li smo pretekle dni.
Bil je sterm otok nedavno
V morju pust, pripraven ravno
Le za gade, gnjezda tic,
Neobljuden kraj mravljic.
Se ni želo, se ni paslo,
Nič ni skor na njemu raslo,
Samo sred nebrojnih gob
Lep, visok, in senčen dob.
Zdaj popotnim je očitno
Lepo polje rodovitno,
Mestu ki na njem stojí
Na tim svetu para ni;
Pozlačene strehe, zidi,
Cerkve, hiše, krasovidi,
Vertogradi, lehe rož,
Vsiga neverjetna množ.
Gradu temu čisto zlatim,
Tak velikim, tak bogatim,
Ukazuje knez Gvidon,
Ki ti pošle svoj poklon!“
Car Saltan se grozno čudi
Rekši: „Ak me smert ne zgrudi,
Knez Gvidona, vbij me grom,
In te čuda vidil bom!“
Sestrama pa ni po volji,
Zdi se jima mnogo bolji,
Koj začetka, tak al tak,
Zabraniti čin enak.
Z Babariho, zvito babo,
Zmedejo vse tri, ne slabo,
Zamotano pusto reč
Bolj in bolj, in zmirej več.
Starji vpije, kaj še, kaj še,
Take muhe so za mlajše,
Klamam kdo verjel bi tem?
Ja za večji čudo vem! —
„Znajte, tak pristavi zlobna,
V gojzdu nekim — hosta drobna
Rase v njemu tesna zlo —
Je drevesce jelkovo.
Veverca pod jelko poje
Čudno sladke pesmi svoje,
Čivka, žvižga medju tem
V ostermenje ljudu vsem.
Zraven pa oreške tare,
Lešnike izverstne šare,
Muzikalno vedno v takt,
Zerno vsako je smaragd,
Čisto zlato so lupine,
Delo noč in dan ne mine,
Tak zlatovja krog in krog
Silno velik je oblog“.
To de bilo bi mogoče,
Car Saltan verjeti noče,
Zlo jezi se naš komar,
Skor bi serda počil kar.
Zašumí okoli tetke,
Skusi dva in tri zaletke,
Ter ji želo zasadí,
Ta se koj na tla zvalí.
Desniga očesa sredo
Ji zadene, bola bledo
V rokah druzih pusti on,
Ter skoz okno ferkne von.
Tetka cvili ljute rane,
Družba vsa na noge plane,
Vjeti zverče, pa gorjé,
To je varno v delji že.
Se ko pih naprej poganja,
Včasih tak prikazen sanja,
Je domá, na svitli tron
Vsede spet se knez Gvidon.
In na novo k morju hodi,
Dnes bo zvedel kaj on sodi,
Ker nemirna voda je,
In labud mu bliža se.
Zdravstvuj, knez ti moj prekrasni!
Pust si kakor dan nejasni,
Ktera skerb terpinči te?
Tak labud ga prašal je.
Huda želja dans me peče,
Mu Gvidon v odgovor reče,
Čuda nekiga de slast
Prišla meni bi v oblast.
Rase, slišim govoriti,
Znalo bi resnica biti,
V nekim gojzdu gostim zlo
Rdeče hojkice drevó.
Veverca pod hojko poje
Čudno sladke pesmi svoje,
Čivka, žvižga medju tem
V ostermenje vsim ljudem.
Zraven pa oreške tare,
Lešnike izredne šare,
Muzikalno, vedno v takt,
Zerno vsako je smaragd.
Čisto zlato so lupine,
Delo noč in dan ne mine,
Tak zlatovja krog in krog
Silno velik je oblog.“
Koj labud na to mu skaže:
Istina, in glas ne laže,
Slišal kar si, vse je res,
Nič hiperbole ni vmes.
Skoz in skoz je vse gotovo,
De raduješ se na novo,
Ti povem de čudo to
Moja znajdba je celó.
Ak te v istini raduje,
In kaj prida ti nasnuje,

*

Zadovolim če te s tim,
Rada vse ti izročim.
Zlo zavzet ob novi sreči,
Vsih preteklih lepši, veči,
Verne v grad se knez domú,
Čudne bistva gleda tu.
Dvora svitliga na sredi
Se stermečimu pogledi
Nov očita hojke kras,
In se sliši petja glas.
Veverca je tam sedela,
Lepe ruske pesmi pela,
Platila oreške v takt,
Zerno vsako je smaragd.
Dragotine te metala
Je po dvoru, nasejala
Mu obilno vse platí
De ko sonca svit bleší.
Pesmi sladko tak donele,
De so serca vse prevzele,
Ljudstvo, v temu slika slog,
Dvora gnjeti se okrog.
Knez Gvidon se čudi jako,
Ter izreče hvalo tako:
„Slava tebi, moj labud,
Za izide, skerb in trud.
Plačaj Bog ti vse zaslužbe,
Daj ti dik in čverste družbe,
Sle, veselja tu in tam,
Kar želiš ju v sercu sam“.
Veverci de slava rase,
Iz kristala hiša dá se,
Krasna, proge čista klet,
Po arabski kip je vzet.
Dá ji v stražo dva junaka,
Po opravi, zrasti taka —
Vso pretehtaj možkih množ,
Sličnih našel več ne boš.
Veverci de čast in slava,
Knezu blago narašava,
Zapisuje jak pisar
Zlate v bukve vsako stvar.

(Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Gorice. *(Briski tabor 25. aprila)* kazal je prav očitno, da narodna ideja ni več igrača, s ktero se igrajo le nekteri sanjači, kakor mislita lahón in nemškutar, marveč presunila je ta ideja narod slovenski ves, kteremu je zdaj doli in gori, na desni in levi zvezda Danica, za ktero verno hodi, da naposled doseže svoj cilj in konec. Ko je briskemu taboru prejšnjo nedeljo klubovalo jako neugodno vreme, vemo, da je mnogim nasprotnikom srce veselja igralo, da ni bilo mogoče taborovati in da je oplašilo ljudstvo, da ne pride drugi pot. Al na sramoti so ostali protivniki naši — dež, ki je zapreka bil prvemu briskemu taboru, bil je še le prav plodovit drugemu taboru, kajti v ogromnem številu od blizo 6000 rodoljubov zbralo se je 25. aprila, ki so kazali, koliko pomembo v njihovem geslu ima beseda „vse za domovino“! Sijajin je bil šempaški tabor in radostni se ga spominjamo; al važnejši še je bil briski tabor gledé na kraj, kjer je bil — na meji namreč, po kteri lakomni Talijan steguje svoje roké. Po pravici tedaj so odmevale v srci vseh pričujočih besede iz pisma dr. Jan. Bleiweis-a, ki tukajšnje Slovence imenuje „junaške graničare“ na meji italijanski. Kar je pa temu taboru še neko posebno zanimivost vtisnilo, bilo je tudi to, da poleg izvrstnih druzih govornikov, ki so vajeni govorniškega odra, sta dva rodoljuba izmed ljudstva tukajšnjega odlikovala se z govori, ki so navdušili srca vseh tako, da gromovitih živioklicev ni bilo ne konca ne kraja. Rad bi Vam obširno popisal prihod vrlih možakov, ki so prihajali od vseh krajev sè zastavami, pozdravljani z veselo godbo in živioklici; al naj bi pisal še toliko, le malo bi mogel izraziti vse. Tudi govore vse bi rad priobčil, al ves list današnji bi bil potem le — taborišče brisko. Naj tedaj le bolj na kratko to-le povem. Taborovanje je gosp. dr. Žigon, deželni poslanec, in z gosp. Ern. Klavžarjem vred oče briskega tabora, pričel z navdušljivim ogovorom in nasvetom, naj taboru bode predsednik gosp. dr. Tonkli, advokat v Gorici in deželni odbornik. In vsa skupščina radostno pozdravlja ta predlog, po kterim se dr. Tonkli vstopi na mesto predsednikovo, zahvalivši se za skazano mu čast. Potem se začnó govori po programu, ki je bralcem „Novic“ znan; govorili so dr. Tonkli, mladi rodoljub Vincenci Toroš iz Medane, gosp. Ernest Klavžar, gosp. dr. Lavrič in pa gosp. Matija Doljak, župan solkanski. Govori vsi so bili sprejemani z živahno pohvalo, in vseh 5 resolucij je skupščina sprejela soglasno. Najlepši red je vladal pri glasovanji. Ko je bila razprava vseh toček končana, brali so se telegrami in pisma, ki so došla od vseh pokrajin slovenskih, in ki so učinjali živahno veselje. Gosp. Josip Noli, ki je prvo nedeljo osebno prišel kot zastopnik slovenskih rodoljubov ljubljanskih na tabor naš, ki nam je po vodi splaval, pozdravljal je danes tabor s pismom, ki je izbudil veliko radost. — Nebo nam je prizaneslo danes tako, da mala rôsa ni ovirala taborovanje, al h koncu se zopet vlije ploha in zagrmelo je tudi prav hudo — znamenje, da bode menda še grmelo včasih, dokler si ne pridobimo narodnih pravic svojih, — al prav to nam je poziv: Ne vdajmo se!

Iz Sevnice. *(Tabor na Sevnici 2. maja.)* Slovenski narod si more zopet sè zlatimi črkami zapisati svoj sijajni dan, poln navdušenosti narodne in živo pričo zrelosti našega naroda! 6000 do 7000 ljudí se je zbralo popoldne na taborišču blizo Sevniškega trga, ki so peš in na vozovih privreli iz štajarskih in kranjskih ob Posavji ležečih okrajev. Poseben vlak pripeljal je po železnici drage goste iz srede Slovenije, vrle Sokole s svojim starosto, iz Celja, Maribora, Ljutomera; bili so navdušeno sprejeti na sevniškem kolodvoru; izvrstna godba novomeška igrala je narodne melodije. Kmalu potem pridejo tudi dragi nam bratje iz Novomesta, Kostanjevice, iz Krškega in Brežic; tudi vrli sosedje iz Hrvaškega so nas vkljub Rauchovim oviram počastili. — Začel je tabor ljubljeni naš dr. Razlag s krepkim nagovorom, in predložil dr. Janko Srnca za prvosednika, in soglasni živio-klici ga radostno pozdravljajo za prvosednika. Govorili so župnik Ripšl o vpeljanji slov. jezika v šole in napravi više šole za pravoznanstvo v središču Slovenije, dr. Srnec o vpeljanji slovenskega jezika v uradnije, dr. Zarnik o zedinjenji Slovencev v eno kronovino, in dr. Razlag o napravi kmetiške šole v Sevniški dolini. Vsi ti predlogi v skozi in skozi izvrstnih govorih so bili navdušeno in enoglasno sprejeti. Zadnja točka pa o napravi mosta čez Savo pri Sevnici in Brežicah na mesto sedanjih brodov pa ni obveljala, akoravno je prvosednik predlog ta dvakrat na glasovanje dal; zmiraj je bila velika večina zoper njega, in tako je tudi padel. To je pač očitno znamenje zrelosti slovenskega naroda; niso ne taboriti le glasovalne mašine, za kar bi jih žolc naših nemškutarjev rad naredil, — ampak možje so, ki dobro vedó, zakaj glasujejo, kaj se jim zdi koristno, kaj ne. Akoravno dopisnik ne razume razlogov, zakaj da je večina ta predlog ovrgla, vendar mora vsakega veseliti znamenje premisleka in zrelosti našega ljudstva. — Po točki o „zedinjenji Slovencev“ nagovoril je dr. Vošnjak zbrane taborite in posebno je nazočim možém iz kranjskih bližnjih okrajev priporočal pri prihodnji volitvi v Trebnem za poslanca vrlo izurjenega govornika dr. Zarnika. — Brali so se potem mnogi telegrami in prisrčno pismo dr. Jan. Bleiweisa, ki je izbudilo neizmerno navdušenost in pričujoči sin njegov dr. Karol Bleiweis pozdravil je še enkrat taborite v imenu svojega, po opravilih zadržanega očeta. — In tako se je končal v najlepšem redu brez

ne najmanjše nerodnosti tabor v Sevnici, kteremu so tudi nebesa sama bila mila. Po končanem taboru zbrali so se taboriti v čitalnici, igrala je glasba novomeška, napitnica je sledila napitnici; zvečer pa je šla godba po celem trgu, svirajoča narodna melodije. Ločili so se vsi pričujoči s težkim srcem od preprijaznega kraja, vendar srečni o spominu, da so zopet dodali krepak steber, na kterega se, ako Bog dá in pravična Avstrija, zida Slovenija.

Iz Žavca 26. aprila. *(Svečanost začetka narodne čitalnice naše)* se je vrlo obnesla. Prvi je govoril g. predsednik blizo tako-le: „Potrebna naprava pri vsaki hiši je vrt, v kterem se zelišča za vsakdanjo potrebo pridelujejo. Zato vsaka gospodinja, ktera tacega vrta nima, večkrat zdihuje in pravi: Naj bi le pri naši hiši saj mali vrt imeli, da bi si potrebne zelenjadi pridelali. Kdor pa vrt iznova napravi, mora prej kak kraj zagraditi si, da mu niti ljudje niti žival zasajenih rastlin ne poteptajo; potem si izkopa lepe gredice in je obseje s cvetlicami, in vrt mu ni samo v dobiček, on mu je tudi v veselje in kratek čas. Kar je vrt pri vsaki dobro vredjeni hiši, to so pri nas na Slovenskem čitalnice, in ravno danes se veselimo nad tem, da smo v Savinski dolini že tretji tak vrt ustanovili, ter si ogradili z ograjo dovoljenja dotične gosposke, in to, kar je vlada priznala, nam noben poštenjak oporekati ne bo mogel. Vpraša se zdaj: kedaj in kako nam bo pa ta vrt narodne čitalnice v dobiček? Gotovo le tedaj, ako bomo pogostoma v ta vrt zahajali, se narodnih naprav udeleževali in večkrat zaslišali kak poduk, iz kterega nam bodo cvetke veselja pricvetele. To storiti, nam veleva že ljubezen sama do domovine. Prigovor pravi; „vsaka tica svoje gnjezdo ljubi"; upati je tedaj, da nihče v naši sredi ne bo od neumne živali nehvaležniši, da ga bo tedaj veselilo kaj slišati od mile svoje domovine. Draga gospôda! ker je meni čast vrtnarja v novem vrtu národne čitalnice izročena, pozdravljam z veseljem Vas vse častite rojake, ki ste nekteri tudi od daleč prišli, naj bi bili priče, da smo hvaležni sinovi matere Slovenije; zato radosten rečem: Bog Vas živi!" — Potem se oglasijo naši pevci in pojejo „Savinsko dolino" tako izvrstno, da jo morajo ponoviti. — Drugi govor imel je eden izmed odbornikov, kteri je tudi za neučene razumljivo obširniše razložil pojém narodnosti, ktera je v splošnem pomenu celi obstanek naroda, obstoječ iz jezika, šeg in vere ljudstva; dokazal je, da le oni se po pravici morejo narodnjakom prištevati, kteri ne spoštujejo samo jezika in šeg narodovih, temuč tudi vero njegovo; kdor vero zaničuje, narod pelje v pogubo. — Pevci zapojejo potem „Molitev kmeta", ktera po besedah in napevu je čisto v narodnem duhu sestavljena; zato je upati, da se bo dalje razširila. Ona spričuje izurjenost našega pevovodje g. Kovač-a. — Gosp. dr. Vošnjak, koji nas je s svojo pričujočnostjo počastil, mora zdaj med živahnimi živio-klici na oder stopiti. On razloží najprej, da smo mi praktični ljudjé, ker tirjamo, da se nam pravica godí; naše tirjatve pa tudi niso prenapete, in bilo bi nam le v velik dobiček, da se v kratkem vsi Slovenci v eno deželo združimo, ker zdaj se nam godí kakor kmetu, kteri namesti nerazdeljenega posestva ima le dolgove in je prisiljen enemu njivo, drugemu travnik, tretjemu hosto in četrtemu še kajžo prepustiti! — Deklamovala sta potem dva učenca Arlič-evo „Očetova kletev" tako pogumno in ročno, da so se tudi kmetje njima čudili. Pevci so še zapeli „Budnico", „Bubenj", „Naprej!" — Gosp. župnik Ripšl je povedal pozdrav sevniške čitalnice; brali so se pozdravi gg. dr. Jan. Bleiweisa, dekana Kosarja, poslancev Lenček-a in Lipold-a, Raič-a, dunajskih dijakov, in beseda je bila veselo končana s sklepom, da se binkoštni pondeljek zopet snidemo. — Dvorana je bila prepolna: prišlo je dosti domačih kmetov, pa tudi Celjani, Laščani, Mozirjani, Vranščani in drugi so nas počastili. Gosp. dekan Kosar poslal je prvi dve knjigi naši čitalnici; prosimo pa „slovensko Matico", društvo sv. Mohora in narodnjake sploh, naj nam darujejo knjig v povzdigo omike narodne.

Iz Kalca. — Bratje! Narod, ki ne brani svoje pravice, ki ne skrbi za svoj blagor, životari in pogine! Vabimo Vas 9. maja simo na mejo slovensko, primorsko in hrvaško, da se zedinimo, da se okrepimo v slavo avstrijskemu carstvu!

Vse za vero, dom in cara!

Na Kalcu poleg Zagorja na Pivki 1. maja 1869.

Taborovi odborniki:

Dr. Bahman France, zdravnik v Bistrici; Benigar Miha, posestnik v Trnovem; Brinšek Ivan, trgovec v Trnovem; dr. Costa Etbin, odvetnik v Ljubljani; Česnik Jurij, trgovec v Knežaku; Debevec Jože, sokolski starosta v Ljubljani; Dekleva Janez, župan v Britofu; Dekleva Jakob, posestnik v Selcah; Dekleva Leopold, posestnik na Reki; Domicelj Tone, kaplan v Šmarji; Domicelj Vekoslav, trgovec v Zagorju; Dolenec Bernard, grajščak v Podbrjah; Dolenec Edvard, grajščak v Orehku; Dolenec Viljem, grajščak v Rakitniku; Dolenec Viktor, trgovec v Gorici; Domladiš Tone, posestnik v Bitinjah; Drobnič Andrej, farman v Knežaku; Fatur Janez, posestnik v Zagorju; Fatur Matija, župan v Zagorju; Fišer Jožef, posestnik v Jablanici; Frelih Matevž, farman na Premu; Grabrijan Jurij, korar v Vipavi; Grašič Tone, dekan v Trnovem; Hren France, posestnik v Begnah; Jeršan Tone, posestnik na Uncu; Kalčič Fr., posestnik v Podbrjah; Keglevič Škender, trgovec v Šenpetru; Kočevar Matija, posestnik na Blokah; Korošec Janez, posestnik v Šenpetru; Krašovec Tone, posestnik v Cerknici; Lavrenčič And., župan v Postojni; dr. Lavrič Dragotin, odvetnik v Gorici; Ličan Škender, trgovec v Bistrici; Magajna Jakob, posestnik v Vremih; Mlakar Tone, farman v Zagorju; Mogajnar Leopold, posestnik v Bistrici; Nabrgoj Janez, dež. poslanec v Proseku; Noli Josip, doktorand v Ljubljani; Novak France, posestnik v Britofu; Oblak Ivan, duhoven v Harijah; Obreza Adolf, župan v Cerknici; Perenič Vekoslav, župan v Planini; Princ Jože, dekan v Klani; Rubesa Tone, glavar v Kastvu; Rudolf Lovre, farman v Vremih; Steidl France, tajnik v Kastvu; Špelar Janez, trgovec v Šenpetru; Tomšič Ivo, trgovec v Bistrici; Urbanček Janez, kaplan v Trnovem; Valenčič France v Bistrici; Valenčič Tone, posestnik na Reki; Vičič France, posestnik v Bistrici; Vilhar Ivan, trgovec v Ljubljani; Vilhar Miroslav, grajščak na Kalcu; Vilhar Ščitomir, posestnik v Prezidu; dr. Žigon, dež. poslanec v Kviski.

Iz Unca na Notranjskem 2. maja. —n. — Čujte žalostno novico! Tista žena Marija Matičičeva iz Nove vasí, ki je bila letos 9. sušca — tedaj pred 6 tedni, med Prestrankom in Selcami na cesti od steklega psa popadena in ki je potem več časa bila v ljubljanski bolnišnici ozdravljana, je 23. dne u. m. za steklino zbolela in čez 5 dni umrla. To sopet kaže, da strup stekline se brž vcepi krvi in ako ni pri tej priči pomoči, je vse pozneje ozdravljanje brez vspeha. Take žalostne skušnje bojo menda vendar takim ljudém očí odprle, ki še zmirom mislijo, da — noben pes ni stekel.

Iz Kamnika 25. aprila. — Malokdaj se kakošen glas iz našega mesta v drazih nam „Novicah" čuje; to pa ni nikakor tako, da bi se tukaj nič ne zgodilo, kar bi se svetu priobčiti moglo. S svečanostjo, ki smo jo papeževi zlati maši na čast napravili, nismo hoteli narejati nobene demonstracije, kajti mestjani naši so še

zmiraj tako pošteni, da se držijo stare vére, kakor bi jim tudi drage bile stare petíce, le žalibog! da je une že po svetu čedalje manj, teh pa ni celó nič več! „Tagblatt“ je sicer svoje zobe brusil nad častjo, ki smo jo skazali sv. očetu; al temu se ne čudimo, saj je znano, da le prerad živí le od škandalov. Al čemu je tisti večer švigalo 14 žandarjev po mestu, to pač nam je zastavica bila. — Al pustimo „Tagblattovce“ in povejmo raji, da narodna zavest se v naši okolici zmiraj širi, in da tudi naša čitalnica, narodno središče, napreduje. Še ni leto in dan, kar se je ta naš narodni dom po dolgem prizadevanji za domačo reč vnetih mož v življenje spravil in iz majhne množice prvih 45 udov narastlo se jih je dosle že nad 90. Novo stanovanje je pripravno in prostorno tako, da se zdaj prav lahko gibati moremo. Domoljubni gosp. H., posestnik in krčmar, ga je čitalnici za eno leto brez vse plače prepustil. Bodi mu zato očitna zahvala! — V nedeljo 25. aprila je bila zopet veselica s petjem, gledíščino igro, tombolo in plesom. Med čitalničinimi pevci imamo nektere dobre močí, ki godbo bolj obširno poznajo in so tudi zmožni na instrumentih svirati. Gledíščina igra „Ravni pot najboljši pot“ se je prav dobro vršila v občno pohvalo nazočih in tudi kritičnih gledalcev; vse je gladko teklo, vsak je svojo nalogo dobro rešil, posebno sta „Krivec“ in „cerkovnik“ sè svojim besedovanjem, kako da bi prvi službo pokojnega učitelja dobil, veliko smeha izbudila. Pri tomboli se je igralo za dobitke, ki so jih tukajšnji obrtniki in udje društva sami izdelali. — Meseca maja se bode čitalnica naša slovesno odprla. Bodi to tudi drugim Ljubljančanom na znanje, kteri, kakor radostni slišimo, se bodo radi udeležili veselice.

Iz Ljubljane. *(Delitev premij za goveda)* se je v pondeljek tukaj začela; po tej pridejo ta mesec še štiri po deželi. Bila je delitev na vrtu kmetijske družbe, kjer sta gospoda Šolmajer in Skalè prostore za pripeljano živino tako dobro vredila na 3 razrede, in vrt, v kterem je danes povzdiga kmetijstva obhajala pomenljiv dan, tako okusno zaznamovala sè zastavami in venci, da se je vse vršilo v lepem redu in tudi prav veselo, kajti vojaška godba c. kr. Huynovega polka, ktero je častiti gospod polkovnik brezplačno dovolil, je kratkočasila obilo množico ljudstva, ki je od bližnjih in daljnih krajev prišlo gledat živino, ki je imela danes obdarovana biti; počastili so pravo to kmetijsko veselico tudi c. kr. deželni predsednik, deželni poglavar in mnogo druge gospôde. Čeravno je bila to prva delitev in morebiti še manj znana, pripeljalo se je vendar krav 31, telíc 28, bikov 5, v vsem skupaj tedaj 64, — za ktere je bilo 8 premij po 80, 60, 50, 40 in 30 gold., v vsem skupaj 390 gold. Enoglasna je bila sodba, da veči del je bila živina lepa, nektera posebno lepa, in veselilo je vsacega, ki pozná plemena, da celó kmetje so pripeljali mnogo goved žlahnejših plemen, to je: muricodolskega, belanskega in pincgavskega plemena, ali saj domačo mešano s to žlahnejšo krvjó. Blizo poldne je komisija, ki je sodila živino, in v kteri so bili poleg župana ljubljanskega dr. Zupana in predstojnika poddružnice vrhniške g Kotnika še trije izvedenci gospodje: Obreza iz Vrhnike, Jarc iz Medvod in Skalè iz Ljubljane, izrekla svojo razsodbo, in dr. J. Bleiweis, voditelj komisije, je delil potem premije tako-le:

I. za bike (tri premije):

prvo premijo je dobil gospodar Anton Rotar iz Podsmreke za bika muricodolskega, — druga premija je bila prisojena gosp. Peter Kozlerju iz Ljubljane za bika muricodolskega *); ker pa on ni denarja vzel, je dobil to denarno premijo namesti njega gospodar France Novak iz Glinc za bika belanskega rodú, in poslednjo premijo gosp. Jan. Schwarz iz Rakovnika. — Očitno pohvaljen je bil lepi, al že čez 3 leta stari, tedaj za premijo prestari bik gospodarja Martina Ovna iz Šmartna.

II. za krave (dve premije):

prva premija je bila prisojena gosp. Andreju Maliču, — druga pa gosp. Fid. Trpincu v Ljubljani za kravi pincgavskega rodú; ker pa tudi ta dva gospoda nista vzela denarja, ste denarni premiji potem sprejela gospodar Jožef Povše iz Šiške in gospodar Jožef Potočnik iz Ljubljane. — Očitno pohvaljene so bile poleg teh krave tudi prav lepe gosp. Pavla Auerja, dr. Orla in gospodarja Matevža Sojarja iz Notr. Goríc.

III. za telíce (3 premije):

prva premija je bila spoznana gosp. Maliču iz Ljubljane; ker pa on ni vzel premije, so dobili premije: gospodar Remžgar Matija iz Brezovice za telico muricodolske krví, — gospodar Sluga Martin iz Vrhnike za telico muricodolske krví, in pa gospodar Kavčič Lorenc iz Medvod za telico belanskega rodú. — Očitno pohvalo so prejeli za lepe telice gospodje Auer Pavel, Jevnikar Anton, Plavc, Babnik Jak., Novak Henrik, Peterca France — vsi iz Ljubljane, in pa gospodar Furlan Štefan iz Mirk. Ko so gospodarji prejeli denar in podpisali zaveznico, da ravnajo s svojo živino po predpisih, je bila obdarovana in pohvaljena živina ovenčana in prvi se je tudi znamenje **K** (Kranjsko) vžgalo, da se pozná. V svojem govoru je dr. Bleiweis rekel, da bi komisija bila rada vso posebno lepo živino z denarjem obdarovala, al premij je le 8. Kmetje pa morejo veseli biti, da jim noben gospod iz Ljubljane ni ne krajcarja odvzel. — Začetek je bil dober, in na tej poti bode korist deželi v malo letih velika. — Dostaviti moramo in s posebno zahvalo še to, da je gosp. Killer iz Pristave poleg Tržiča na ogled postavil dve ovce in ovna lepega jezerskega rodú, ktere so tudi kmetje radostni ogledavali; gosp. Trpinc pa 5 še celó mladih junčekov mešanih žlahnih plemen.

— *(Delitev premij za govejo živino v notranjski Bistrici)* je v pondeljek 10. dne t. m. Družbo kmetijsko bode pri tej priliki zastopal dr. Costa, podpredsednik družbe kmetíjske, kot voditelj komisije, ki je sestavljena iz sledečih gospodov: župana bistriškega Antona Jelovšeka, predstojnika poddružnice kmetijske dekana Antona Grašiča, župana postojnskega Andr. Lavrenčiča, Jožefa Fišerja, najemnika grajščine v Jablanici, in Antona Šabeca, posestnika v Trnovem.

— *(V seji odbora kmetijske družbe)*, v kteri sta bila pričujoča tudi deželni glavar pl. dr. Wurzbach kot zastopnik deželnega odbora, in c. kr. vlade svetovalec gosp. Roth kot vladni zastopnik, je bila obravnava posebno za to, kaj naj se sl. ministerstvu kmetijstva vsled dopisa od 29. sušca l. l. nasvetuje, da dežela kranjska dobí podpore iz državnega denarja za letošnje leto za različne potrebe v povzdigo kmetijstva. Gosp. dr. Costa je zboru predsedoval in na podlagi nasvetov, ki so mu jih izročili posamni odseki, stavil predloge: za ktere razdelke kmetijstva naj se prosi podpore in pa koliko.

Pred to obravnavo je predsednik v imenu odborovem čestital gosp. odborniku dr. Orlu za poslavljenje cesarjevo sè zlatim križem za zasluge, rekši, naj mož, kteremu vest sama lahko pravi, da je zaslužil poslavljenje Njegovega Veličanstva, sprejme zagotovilo srčne radosti od odbora, v čegar sredi na korist kme-

*) Gosp. Kozler je dal tega lepega bika gospodarju Andreju Dolencu v Dravlje, da ga ima za goveda te okolice za pleme.

tijstva in blagor naroda slovenskega že mnogo mnogo let neutrudljivo deluje. Ves zbor s prisrčnim živio-klicem pritrdi besedam predsednikovem. Gosp. dr. Orel se očividno ginjen zahvaluje za čestitanje to, rekši, da ga zato posebno veselí, ker je prepričan, da izvira iz src svojih pravih prijatlov.

Potem se je začela gori omenjena razprava, ki je bila jako temeljita in živahna na vsako stran. Sklepi so bili sledeči: prositi namreč sl. ministerstvo

a) za 400 gold. za premije gospodarjem, ki napravijo tako dobra gnojnišča, da morejo v izgled biti drugim gospodarjem;
b) za 300 gold., s kterimi bi se kupilo dobro, a ne preveč zamotano orodje kmetijsko, kakor osipavni in drugi plugi, sejavnice itd. in kmetom zastonj dalo;
c) za 5000 gold. za premije za živino in nakupovanje dobrih bikov za pleme;
d) za 1000 gold. za nakupovanje dobrih ovác, ki bi se kmetovalcm na deželo zastonj dale;
e) za 1600 gold. za podporo vrtnarstva;
f) za 400 gold. za podporo vinoreje; in
g) za 2000 gold. za povzdigo umnega pridelovanja lanú in konoplje.

Ves znesek, ki ga tedaj družba kmetijska prosi v podporo kmetijstva, ki mu je neobhodno potrebna, znaša tedaj 10.700 gold. — Ko je bila ta obravnava končana, se je razdelilo 400 gld. za povzdigo vinoreje na podlagi nasvetov, ki jih je odbor prejel od poddružnic svojih in sicer tako-le: gosp. fajmoštru Jerneju Dolžanu v Radovici in gosp. fajmoštru Jan. Skofiču v Suhorji, vsacemu 50 gold., — gosp. Alojzu Drmelu v Boštajni 100 gld., — gospodarju Jan. Pircu v Gaberniku 25 gold., — gosp. Jan. Dobovšeku v Boštanji 25 gld., — občinam v Podragi, na Slapu in v Št. Vidu v vipavski dolini vsaki po 50 gold. Dala se je omenjenim vinorejcem podpora za umno vinorejo s tem dostavkom, da bi tudi vprihodnje delali na to in vinorejce okolice svoje podpirali z delitvijo žlahnih trt.

— *(V koncertu gospé Odijeve)*, čeravno spomladansko vreme občinstvo vabi pod milo nebo, bila je dvorana čitalnična vendar lepo polna; to kaže, da Ljubljana ceni pevski in dramatični talent njen. Ona sama se je zopet odlikovala v pevskem in gledišćinem delu, pa tudi vsi drugi so jo hvalevredno podpirali, tako, da se je zadovoljstvo prav živahno razodevalo. — Prosila nas je zato gospá Odi, naj „Novice“ vrlemu možkemu zboru čitalničnem in vsem, ki so jo prijazno podpirali ta večer, v njenem imenu izrekó srčno zahvalo.

— V razstavi, ki je le še malo dni v reduti, občuduje se podoba Matere Božje g. Osbiča, podobarja iz Kamnika, iz cementa tako lepo narejena, da misliš, da je izsekana iz kararskega marmorja. Drugi pot govorimo več o tem lepem izdelku rojaka našega; danes kličemo našincem: idite jo gledat!

— *(Nove cerkvene pesmi)*, ki jih je marljivi gosp. Ant. Nedved izdal v ličnem natisu v Pragi, so prišle ravnokar na svitlo. En snopič se imenuje „Osem cerkvenih pesem slovenskih za sopran, alt, tenor in bas“, ki so poklonjene gospé Josipini Trpinčevi; besede so različnih slov. pesnikov; slovenskega muzikalnega slovstva v tej struki (genre) nimamo še preobilno; bodo tedaj gotovo všeč cerkvenim pevcem; cena jim je 90 krajc. Drugo delo so trije „Tantum ergo“ za 40 kr. Dobivajo se pri skladatelju.

— Gosp. notar Triller je naprosil „Novice“, naj povedó, da on ni nikdar kandidiral za dež. poslanca in se ni ponujal za šolskega nadzornika. „Novice“ v 17. listu niso rekle, da je osebno kandidiral, al da sta ga J. N. Plautz s pismom tiskanim in župan Grbec z besedo zeló ponujala, o tem imamo dokaze v rokah. Kar se tiče šolskega nadzornika, se je tudi v Ljubljani na več krajih isto slišalo; veselí nas tudi z ozirom na šolstvo samo, ako ni res, kakor g. Triller pravi. Kaj pa je povod dalo tej govorici, mora vendar g. Triller sam najbolje vedeti.

— *(Pobirki iz časnikov.)* Da bi Nemci ne bili že poprej iznajdli prislovice: „er lügt wie gedruckt“, „Tagblatt“ bi jim bil iznajdel to prislovico: on, če trikrat zine, se dvakrat zlaže. Tako se je čudil poslednjemu listu „Novic“, ko so rekle, da še le po razumljenji z volilci bode odbor „Slovenije“ imenoval poslanca za trebansko volitev, rekši, da nekdaj to ni bila šega narodnega volilnega odbora, kajti prvoje bilo, da je postavil kandidata in potem je še le šel za-nj „hausirat“. Ker je „Tagbl.“ kratkega spomina, ga napotujemo le na razglas odbora „Slovenije“ v 13. listu letošnjih „Novic“ in na razglas volilnega odbora v 3. listu od 1867. l. Kar se tiče „hausiranje“ peš in „per Wagen“ za glasove pri volitvah, naj pa se obrne na „Central-Wahlcomité“ konštitucijskega društva, ta mu bo najbolj vedel povedati „hausirarsko industrijo“. — Ako beremo telegrame in dopise v „Tagesp.“ graški, ljublj. „Tagblattu“, „Laibacherici“ in „Pressi“ zarad tabora v Sevnici, ne moremo si misliti druzega, kakor to, da sam peklenski satan kuje take laží; človek ne more več biti, ki resnici tako v obraz bije!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz državnega zbora imamo povedati, da za poslance v delegacijo avstrijsko-ogersko so unidan bili voljeni za Kranjsko Svetec in njega namestnik grof Barbo, za Istrijo Črne in njega namestnik Pajer, za Gorico Stieger, in njega namestnik Gšnicer, za Štajarsko dr. Rechbauer in Kaisersfeld, za Koroško Lax, namestnik Jesernik itd. — Zbornica poslancev je izvršila postavo za vodne pravice. Vlada jej je predložila postavo, koliko naj se letos nabere rekrutov; vlada jih hoče v vsem skupaj 95.474, — iz Ogerskega 39.433, iz Avstrije 56.041; nabira naj se začne 1. avgusta (velicega srpana) in končá 30. septembra (kimovca). Žandarmerija naj se zeló pomnoží. Postavo za železnice je minister nazaj vzel.

Listnica vredništva. Gosp. V T. v K. Ko je bil dopis iz K. že natisnjen, došel nam je Vaš; tedaj prosimo drugikrat kaj.

Žitna cena

v Kranji 29. aprila 1869.

Vagán pšenice 4 fl. 60. — rží 3 fl. 10. — ječmena — fl. —. — ovsa 2 fl. 40. — soršice 3 fl. —. — ajde 2 fl. 40. — prosa 2 fl. 40. — krompirja 1 fl. 30. — fižola 3 fl. 52.

Žitna cena

v Ljubljani 1. maja 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 40 — banaške 4 fl. 90. — turšice 2 fl. 90. — soršice 3 fl. 43. — rží 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 50. — ajde 2 fl. 50. — ovsa 1 fl. 90 — Krompir 1 fl. 50.

Kursi na Dunaji 4. maja.

5% metaliki 61 fl. — kr.	Ažijo srebra 120 fl. 70 kr.
Narodno posojilo 69 fl. 50 kr.	Cekini 5 fl. 81 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 1. maja 1869: **86. 82. 90. 3. 29.**

Prihodnje srečkanje v Trstu bo 15. maja 1869.

Slovenci!

Ena najvažnejših pravic vseh narodov, kterih ne tlači jarm absolutizma, je ta, da se ljudstvo sme zbirati v taborih, na kterih se javno pred svetom izrekujejo tirjatve in želje narodove.

Te pravice so naši predniki uživali. Nemile okoliščine preteklih stoletij pa so jih zatrle.

Prišel je zopet čas, da ljudstvo sme napravljati pod milim nebom shode. Te pravice so se že poslužili in se ravno sedaj poslužujejo naši bratje po druzih slovenskih pokrajinah.

„Slovenija“, društvo za brambo narodnih pravic, je vzajemno z nami sklenila, tudi v središču domovine naše napraviti tabor, in to

na Vižmarjih blizo Ljubljane binkoštni pondeljek 17. maja t. l. ob 3. popoldne,

da se ondi zbere ljudstvo iz bližnjih in daljnih slovenskih krajev in na tem mestu izreče, kaj zahteva v duševni in materijalni blagor svoj.

Po postavah so narodu našemu zagotovljene mnoge pravice, za ktere je treba, da, razen zastopnikov v deželnih zborih, tudi mi povzdignemo svoj glas, da ga izvé visoka vlada.

V tem smislu se bode v našem taboru govorilo in sklepalo o sledečih zadevah:

I. O sredstvih, ki so neobhodno potrebna, da se ohrani in okrepi národnost slovenska, in to:

1. po zedinjenju vseh Slovencev na postavni poti v eno kronovino z deželnim zborom v Ljubljani; 2. po vpeljavi slovenskega jezika v šole; 3. po ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani; 4. po vpeljavi slovenskega jezika v urade.

II. O napravi denarnih zavodov v podporo kmetijstva in obrtnijstva, in osnovi lastnega zavarovalnega društva.

Vse te zadeve so za ves narod naš zeló važne, in zato mora sveta dolžnost biti vsacemu domoljubu, da se poteza za pravice svojega naroda.

Pridite toraj na gori napovedani dan v tabor na Vižmarje v prav prav obilnem številu. Naj Vas ne zadržuje nikakoršna stvar! Naj svet vidi, da to, kar zahtevamo, ni zahtevanje le male množice, marveč da je tirjatev ogromnega števila enakomislečega ljudstva pod krilom postavnim.

Na noge tedaj, predragi rojaci! Čemveč Vas pride, tem veči vspeh imeli bodo naši sklepi. In v tej veseli nadi prihoda Vašega na Vižmarje binkoštni pondeljek podajamo Vam bratovsko roko ter kličemo: **Složimo se! Živila Slovenija!**

V Ljubljani 1. maja 1869.

Dr. Janez Bleiweis, dr. E. H. Costa, dr. Janez Ahačič, Janez Horak, Peter Kozler, Mihael Pakič, dr. Papež, dr. Poklukar, France Ks. Sovan, Janez Murnik, kot odborniki Slovenije; Matija Črnivec, župan v Vodicah; Matevž Sršen, srenjski odbornik na Skaručni; Janez Grmovnik, srenjski odbornik v Vodicah; Simon Sporn, srenjski odbornik v Vodicah; Janez Grajzer, srenjski svetovalec v Vodicah; Jakob Jeraj, župan v Smledniku; Jožef Keršič, srenjski svetovalec v Trebojah; Primož Oblak, srenjski svetovalec v Smledniku; Valentin Bonča, srenjski svetovalec v Mošah; Matevž Čebašek, srenjski odbornik v Mošah; Andrej Hočevar, srenjski odbornik v Zapogah; Luka Hujan, srenj. svetovalec v Pirničah; Janez Jeraj, župan v Smledniku; Jožef Planinšek, župan v Vižmarjih; Janez Sever, srenj. svetovalec v Vižmarjih; Alojzi Štrukelj v Št. Vidu; Viljem Pelikan, grajščak v Črnelem; Luka Stiftar, župan iz Podrečje; Miha Smuk, posestnik na Viru; France Dečman iz Stoba; Martin Starbek iz Doba; Janez Flis, srenjski odbornik v Dobu; Juri Jerman, župan v Rovah; Janez Majhen, župan v Radomljah; France Narobe in Janez Ložar, srenjska svetovalca v Trzinu; Anton Mazik, župana namestnik v Šmarji; Mat. Brolih, srenj. svetovalec v Šmarji; Matevž Rozman, trgovec v Šmarji; Anton Padar, srenjski odbornik v Šmarji; Anton Košak, srenjski odbornik na Grosuplem; Vincenci Ogorelec, posestnik na Žeg. Studencu; Ljudevit Pour, grajščak in srenjski svetovalec; Martin Mehle, srenjski odbornik; Janez Rus, posestnik; Alojzi Žitnik, posestnik; Martin Bavdek, srenj. svetovalec; France Zupančič, župan na Selih; Karol Lampreht, srenjski odbornik; Andrej Knez, župan na Viču; Tomaž Ločnikar, srenjski svetovalec na Viču; Martin Juha, župan Vrblenski; Jernej Platnar, župan Iškavaški; Anton Kraljič, svetovalec; Jožef Zdražba, Janez Boh, Janez Meglič, Martin Uršič, Anton Zrimec, odborniki studenške županije; Jakob Meden, Anton Virant, posestnika na Studencu; Janez Mekinec, župan Štepanski; Anton Povše, odbornik štepanske županije; France Šimenc, župan v Dolu; Janez Vodnik, Jožef Jerovšek, Matija Ložar, Janez Jeran, Janez Ložar, France Majdič, Anton Velepič, Janez Ocvirek, France Igličar, France Jakopič, Anton Majdič, France Pogačnik, Jakob Majdič, Jur Kadivec, Janez Zle, odborniki, in France Grot, svetovalec županije v Dolu; Jožef Slovnik, Jožef Kavka, Janez Vodnik, Jakob Prek, posestniki v dolski županiji; Jožef Zajic, župan dovske občine; Jožef Vode, trgovec v Dovskem; Janez Jemec, svetovalec dovske občine; Jakob Pavčnik, France Jemec, Jur Gostinčar in France Gostinčar, posestniki v Dovskem; Ivan Tomšič, župan v Polhovem gradcu; Janez Češnovar, svetovalec županije polhovograške; Janez Novak, župan dobrovski; Jakob Čuden, svetovalec županije brezovške; Andrej Dermastija, župan na Ježici; Aleš Sajovec, svetovalec županije ješke; Juri Snoj, župan črnuški; Jože Kovač, svetovalec županije šmarske; Mihael Kraljič, posestnik in poštar v Šentvidu; Matevž Tomc, podobar in posestnik v Šentvidu; Jože Justin, srenjski svetovalec v Nadgorici M. Pirc, župan v Kranji; Leopold Jugovic, deželni poslanec.

Odgovorni vrednik: **Janez Murnik.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.